

O. GLIHA, *Smokve na listu*. Zagreb, Galerija suvremene umjetnosti

GLAD, Zvonimir, slikar (Srpske Moravice, 20. XII. 1925 — Brod na Kupi, 1952). Završio je Akademiju u Zagrebu. Sudjelovao u partizanskom pokretu od 1942. Bio je zastupljen na izložbama umjetnika partizana Hrvatske. Predavao na školama u Karlovcu i Rijeci. Slikao krajolike iz doline Kupe i portrete. Posmrtna izložba priredena mu je u Zagrebu 1953. LIT.: S. Mateljan, *Likovna umjetnost u NOB-i Hrvatske* (katalog), Zagreb 1974.

GLADIĆ, Ivan Franjo, slikar (Rijeka, oko 1605 — oko 1680). Prve pouke dobio od predalpskih manirista. U doba biskupa Hrena slikao u ljubljanskim crkvama. Očuvana su dva njegova signirana djela: *Predaja ključeva Sv. Petru* (1640) na oltaru Sv. Petra u crkvi Uznesenja Marijina u Rijeci i *Portret Mihaela Dienstmanna* (1656) u Ljubljani. Plastičnošću likova i bojom podvlači baroknu reprezentativnost.

LIT.: J. W. Valvasor, *Die Ehre des Herzogthums Krain*, 1689, XI, str. 692. i XII, str. 153. Ra. Mat.

GLAGOLJICA, pismo koje su za potrebe evangelizacije Slavena sastavili braća Ćiril i Metod 863. Isprva je bila rasprostranjena po svim slav. zemljama, poslije je ograničena na JZ Hrvatsku gdje je u uporabi od X — XX. st.

M. GLAVURTIĆ, *Carmina marini*

Oblik slova nije uzet iz nekog ranijeg pisma, premda su likovno najbliža etiopskom pismu. G. se javlja u dva glavna oblika: kao *obla* i *uglata* (tzv. *hrvatski ustav*). Obla je bila raširena u Bugarskoj, Makedoniji, Duklji, Zahumlju, I Bosni (*Assemanovo evanđelje*, *Zografsko evanđelje*, *Sinajski euhanđelje*), a umjerenu oblost pokazuju i najstariji hrv. glagoljski spomenici (*Bašćanska ploča*, *Bečki listići*, *Mihanovićev apostol*). Uglata g. osebujan je hrv. oblik glagoljice. Pojavljuje se od XII. st., kad se u drugim zemljama g. prestaje upotrebljavati, a procvat doživljava u XIV. i XV. st. (*Vatikanski misal* iz 1315, *Reimsko evanđelje*, *Herzegov misal*, *Brevijar Metropolitane* i dr.). Kurzivna g. se javlja u drugoj pol. XIV. st. i tijekom vremena potpuno prevladava. Prva je glagoljicom štampana knjiga *Misal* iz 1483. za koju se pretpostavlja da je tiskana na domaćem tlu. Od tada pa do kraja XVIII. st. tiskano je glagoljicom oko 60 knjiga, i to u Mlecima, Rijeci, Kolinu, Senju, Rimu i dr. R.

GLAVAČ, Stjepan, isusovac kartograf (Varaždin, 13. XII. 1627 — Trnava, 4. VIII. 1680). God. 1651—56. i 1666—67. profesor na isusovačkoj akademiji u Zagrebu. Teologiju i matematiku predavao na sveučilištima u Grazu, Linzu, Celovcu i Trnavi. Za vrijeme službovanja u Zagrebu propustio je veći dio Z Hrvatske i na temelju prikupljenih podataka sastavio i 1673. izdao kartu Z dijela Hrvatske, kapitalno djelo naše kartografije XVII. st. Jedinu poznatu primjerak čuva se u Arhivu HAZU u Zagrebu.

LIT.: M. Marković, *Razvitak kartografskih upoznavanja današnjih jugoslavenskih zemalja*, I, Zagreb 1975. — A. Pandžić, *Pet stoljeća zemljopisnih karata Hrvatske*, Zagreb 1988. R.

GLAVAN, Mate, arhitekt (Rijeka, 20. VIII. 1836 — 3. VII. 1914). Školovao se na Joanneumu u Grazu gdje je diplomirao 1867. Djelovao na Sušaku kao projektant, kulturni i javni djelatnik te poduzetnik. God. 1883. projektira Rafineriju nafte, a 1888. hotel »Kontinental«, monumentalnu građevinu u stilu visokoga historicizma s kasnorenesansnim detaljima (plastične alegorije Fortune i Merkura na pročelju). Projektom hotela ostvaruje jedinstveno arhitektonsko-urbanističko rješenje kojim zacrtava smjerove i gabarit novozasnovane četvrti Sušaka. Jedan je od osnivača tiskare na Kortilu i domoljubnoga društva »Jadranska vila«.

LIT.: R. Matejčić, *Kako čitati grad*, Rijeka, 1988, str. 337—340.

Ra. Mat.

GLAVIČIĆ, Ante, arheolog (Senj, 19. I. 1931). Diplomirao arheologiju na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Od 1962. radi u Gradskome muzeju u Senju. Bavi se istraživanjima i zaštitom spomeničke baštine na području Senja i njegove šire okolice. Posebnu pozornost posvećuje prikupljanju građe o uskocima i uređenju Muzeja senjskih uskoka.

BIBL.: *Arheološki nalazi iz Senja i okolice*, Senjski zbornik, 1967—69; *Vodič po Senju i okolici*, 1974; *Otkriće starih slikarija na morskim stijenama Podgorja*, Senjski zbornik, 1975; *Prilog istraživanju sakralne arhitekture na primorskim padinama Velebita i Velike Kapele*, ibid., 1981—82. B. Čk.

GLAVINIĆ, Mihovil, arheolog i klasični filolog (Makarska, 14. X. 1833 — Split, 21. VIII. 1898). Filologiju završio u Padovi, tečajeve usavršavanja iz epigrafije i arheologije (kod Th. Mommsena) u Berlinu. Upravitelj Arheološkoga muzeja u Splitu (1873—83). Iskopao starokršć. baziliku na Manastirinama. Za konzervatora Splita i Dalmacije postavljen 1875. Premještanjem u Zadar 1883. postao je školski savjetnik i inspektor srednjih škola za Dalmaciju, a bio je i ravnatelj Arheološkoga muzeja u Zadru. Kroz to vrijeme iskapa u Asseriji kraj Benkovca.

BIBL.: *Inscriptiones des Musées de Salona*, MCC, 1875; *Aus einem Reiseberichte des K. K. Conservator Mich. Glavinich*, ibid., 1878; *Aus Salona*, ibid., 1881; *Programma (del Bulletin di archeologia e storia dalmata) pubblicato il sessagesimo giorno natalizio di Teodoro Mommsen*, Bullettino ASD, 1878; *Inscriptiones inedite*, ibid., 1888, 1889, 1890, 1896.

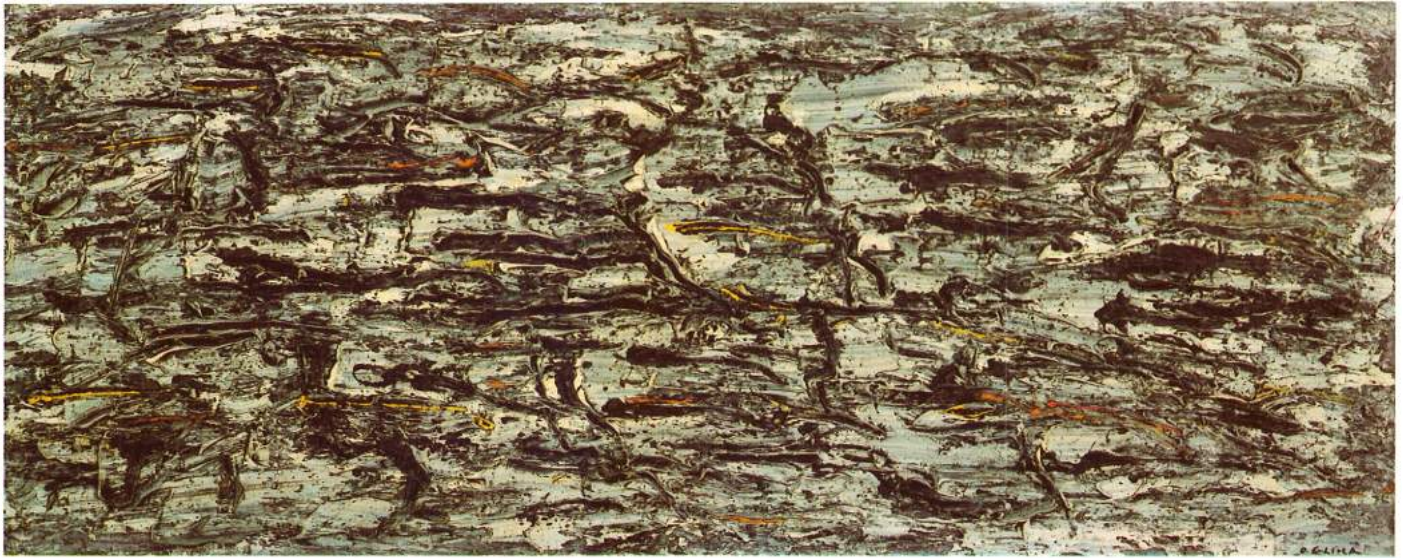
LIT.: G. Alačević, Michele Glavinich, Bullettino ASD, 1898.

N. Ci.

GLAVOTOK, samostan i crkva franjevac trećoredaca glagoljaša na Z obali otoka Krka. U XIV. st. frankopansko imanje s obiteljskom kapelom, 1445. darovano trećorecima koji tu najprije grade omanji samostan, a 1507. i sadašnju crkvu. Crkva je jednobrodna sa šiljastim svodom u svetištu. Iza svetišta nastavlja se kor s križno-rebrastim svodom, kakav ima i sakristija do njega. Slike na glavnom oltaru, *Bl. Djevoja Marija s djetetom Isusom*, Sv. Franjo i Sv. Jeronim, naslikao je vjerojatno Matteo da Verona (1576—1618). Iz istoga doba je i glavni mramorni oltar. Bočne oltare izradio je 1760. venec. klesar Giuseppe Bisson. U samostanu se nalaze slike i liturgijski predmeti iz XVII. i XVIII. st., te više glag. natpisa. Arhiv toga samostana (glagoljica) pohranjen je u arhivu redovničke provincije u Zagrebu.

LIT.: S. Ivančić, *Povjesne crte* ..., Zadar 1911.

A. Bad.

O. GLIHA, *Gromače 20–64*. Zagreb, Moderna galerija

GLAVURTIĆ, Miro, slikar i književnik (Kotor, 5. IX. 1932). Diplomirao na Šumarskome fakultetu u Beogradu. Jedan od osnivač i teoretičara grupe »Mediala« (1958). Njegove su slike i crteži kompozicije realnih i nadrealnih elemenata, u kojima su izoštenim izrazom prikazane mitske ličnosti i krajolici (*Izabela i zvjeri*, 1957). Karikaturalnim iskrljenjima fantastično se vezuje uz svijet suvremene tehnologije i prerasta u prizore osebnosti. Samostalno izlagao u Titogradu (1967), Münchenu (1976), Strombergu (1978), Novome Sadu (1978), Splitu (1982). Sudjelovao na izložbi »Phantastische Realisten« u Düsseldorfu 1974. Lik. kritike objavljivao u »Borbi«, »Odjeku«, »Delu« i »Umetnosti«. Piše pjesme, prozu, filozofske eseje. Od 1991. djeluje u Rovinju.

LIT.: B. Timotijević, Rušenje zida ili Miro Glavurtić, Književne novine (Beograd), 1. V. 1964. — D. Redžep, Varijacije na temu Miro Glavurtić, Izraz (Beograd), 1969, 10. — D. Kiš, Glavurtić, Gradac (Čačak), 1977, 17–18. — I. Subotić, Crtež kao izazov, Književne novine, 24. VI. 1982. R.

GLIBOTA, Ante, povjesničar umjetnosti (Slivno kraj Imotskoga, 15. VI. 1945). Diplomirao na Ekonomskome fakultetu u Zagrebu (1969). U Parizu na Sorbonni i Collège de Franceu pohađao predavanja i seminare iz lik. umjetnosti, arhitekture, sociologije. Otvorio umjetničku galeriju u Parizu 1978 (Galerie d'Art International), u Chicagu 1981. Direktor Paris Art Centra 1980–94. Organizirao više od 300 izložaba umjetnika XX. st., koncerata, kazališnih i književnih priredaba, park skulpture u Sculu u okviru Olimpijade 1988, izdao više od 160 knjiga i kataloga s područja lik. umjetnosti, arhitekture i književnosti. Autor je brojnih knjiga, kataloga, referata, članaka, filmova i video-filmova.

BIBL.: 150 Ans d'Architecture de Chicago (s F. Edelmannom), Paris 1983; Achille Perilli — L'irrazionale Geometrico (s G. C. Arganom, A. Heizom, G. Plazyjem), Paris 1984; Aventure géométrique et cinétique (s G. C. Arganom, G. Plazyjem), Paris 1984; Adevor-Vision Sensuelle (s G. Plazyjem), Paris 1984; Franzheim, Paris 1985; Leon Gischia (s A. Chastelom, B. Dorivalon, P. Francastelom), Paris 1985; A Guide to 150 Years of Chicago Architecture, Chicago 1985; Nouvelles tapisseries, Paris 1986; Canogar, Paris 1987; Helmut Jahn — Architect, Paris 1987; Olympiade des arts, Paris 1988; Parc Olympique de sculptures, Seoul 1988; Dieter Jung, Paris 1989; Unger, Paris 1989; Shingu, Paris 1989; Révolution Flash Back, Paris 1989; Ferdinand Kulmer, Zagreb 1990; Jean Messagier, Paris 1990; D'Agaggio — Les Sillons de la Creation (s R. Hayghcom, J. A. Françaom, R. Daudelom), Milano — Paris 1992; Arrabal Espace, Paris — Rome 1994. L. D.

GLIHA, Oton, slikar (Črnomelj, Slovenija, 21. V. 1914). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1937 (O. Mujadžić, Lj. Babić, M. Tartaglia). Usavršavao se u Parizu 1938/39. Sudjelovao na izložbi »Pola vijeka hrvatske umjetnosti« u Zagrebu 1938; u Parizu izlagao kao član grupe jugoslavenskih umjetnika u galeriji Bernheim Jeune 1939. Studijski boravio u Italiji 1952. Osim u Zagrebu, često boravi i radi u Omišlju na Krku.

U ranome razdoblju slika portrete i mrtve prirode, prigušenih boja i razvijena osjećaja za ritam oblika (*Špiritijera*, 1939). Sudjelujući u gradnji omladinske pruge u Visokom stvara ciklus figuralnih kompozicija *Trebinjska brigada* (1946/47), koji se odlikuje slobodnijim obrađivanjem površine i prostora.

U realističkim pejzažima (1946–56) osjeća se duh cézanneovske konstrukcije slike, s fovističkim naglašcima u fakturi i koloritu (*Jurandvor*, 1954). U portretima sažima oblike i svodi ih na osnovne značajke (*Portret pjesnika Tadijanovića*, 1951; *Autoportret*, 1953), u

novijim mrtvim prirodama materija se zgušnjava gotovo do reljefnosti (*Smokve na listu*, 1953). God. 1954. nastaje slika *Primorje*, prvo djelo u velikome ciklusu *Gromače*. Prostor je sveden na plohu, crtež se osamostaljuje i rasprostire u visinu, a osnovni plastički elementi postaju srodni s kaligrafijom glagoljice (*Krčke gromače*, 1957). U tome ciklusu G. pronalazi rješenja koja su paralelna s enformelističkim shvaćanjem površine, ne gubeći istodobno vezu s domaćim krajolikom. Poslije 1965. njegovo se slikarstvo sve više odvaja od krčke podloge, a potezi kista ostavljaju apstraktne znakove na platnu. Bitno se proširuje i koloristički raspon djela (*Gromače 5*, 1974). Ponavljanje istorodnog elementa i dinamička konfiguracija ritmova posebno je vidljiva u crtežima flomasterom.

— Autor je zidne slike *Gromače* u zgradi Savezne vlade u Beogradu (1962), kamenih mozaika u hotelu »Ad Turres« u Crikvenici (1969) i u zgradi aerodroma na Krku (1970), te svečanog zastora Narodnog kazališta »Ivan Zajc« u Rijeci (1981). Samostalno je izlagao u Zagrebu, Rijeci, Beogradu, Ohridu, Sarajevu, Zadru, Opatiji, Torinu, São Paulu, Milanu i Genovi. Sudjelovao na XXXI. i XXXII. bijenalu u Veneciji (1962, 1964).

LIT.: B. Vizintin, Oton Gliha, Zagreb 1958. — V. Horvat-Pintarić, Oton Gliha (katalog), Torino 1960. — I. Zidić, Gromače Otona Glihe, Telegram, 6. I. 1961. — B. Bek, Oton Gliha (katalog), Beograd 1965. — D. Šepić, Oton Gliha, Zagreb 1965. — J. Denegri, Oton Gliha, Sintez (Ljubljana), 1967, 5–6. — V. Marković, Crteži Otona Glihe 1964–1968, ŽU, 1968, 7–8. — Z. Rus, Konfiguracija gradnje, Kolo, 1969, 10. — Z. Tonković, Oton Gliha (katalog), Zagreb 1982. — J. Kaštelan, V. Marković i Z. Tonković, Oton Gliha — gromače, Zagreb 1983. Ma. Bc.

GLIHA-SELAN, Vilko, slikar (Mirna, Slovenija, 27. VI. 1912 — Zagreb, 11. II. 1979). Završio studij na Akademiji u Zagrebu 1936 (Lj. Babić). Bio je profesor u Zagrebu (Škola primijenjene umjetnosti, Akademija primijenjene umjetnosti, Pedagoška akademija). U slikarstvu i grafici oslanja se na tradicionalna rješenja; u kasnijem razdoblju prihvatio nefigurativni izraz. Zastupljen na izložbi »Meisterwerke der Graphik und Zeichnungen seit 1900« (Arbon, 1954). Samostalno izlagao u Zagrebu 1950. i 1951. Jedan od utemeljitelja Centra za dječji crtež u Zagrebu. Jedan od pokretača i urednika časopisa »Radost« (1951). Ilustrirao udžbenike i knjige za djecu.

LIT.: M. Gabelica i M. Peić, Vilko Selan-Gliha (katalog), Zagreb 1971. D. Hc.

GLINA, gradić u Baniji. Jezgra naselja ima pravilne ukrižene ulice s parkom na središnjemu trgu i niz skladnih kuća iz doba klasicizma. Kasnobarokno-klasicističku crkvu Sv. Ivana Nepomuka gradio je 1824–27. B. Felbinger. U crkvi su mramorni oltar, dopremljen iz zagrebačke katedrale 1883, orgulje s klasicističkim motivima i posude iz XVIII. i XIX. st. Crkva je stradala u ratu 1991.

LIT.: M. Dukić, Glina i okolica, Glina 1980. — D. Cvitanović, Sakralna arhitektura baroknog razdoblja, I, Zagreb 1985, str. 276. — Cultural heritage of Croatia in the war 1991/92, Zagreb 1993. R.

GLIPTOTEKA HAZU, u Zagrebu. Razvila se iz Gipsoteke koju je 1937. osnovao A. Bauer zbirkom odljeva antičke skulpture (← V. st. — II. st.), nabavljenih zaslugom I. Kršnjavoga 1895. Sustavno su izrađivani odljevi hrv. spomenika od predromanike do renesanse, stećaka iz BiH, grbova dalm. gradova, kao i kopije istarskih srednjovj. fresaka. Posebno je važna